

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2.50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Ilirska ulica številka 22., I. nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati s enostopnimi petimi vrsticami se zaračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne objave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštne prosti. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Moč organizacije.

Gram strihnina lahko uniči ves organizem človeškega telesa. Sorazmerno majhna količina piroksita je v stanu uničiti velike količine druge materije, v stanu pognati celo hribovje v zrak. Gram radija ima toliko energije, da jo pri vseh drugih telesih zastoj iščemo. — Tako je tudi v zavnem življenju. Svetovno vojno z vsem strašnim klanjem umiranjem neizrečnih bolečin, lakote, propalosti ter neznošno stanje, v katerem živimo še sedaj, je priredila nezatna, majhna skupina diplomatov. Ta nezatna, mala sicer, pa dobro organizirana skupina ljudi, di ni bila vdinjana kapitalistom ter izkoriščevalcem narodov, kojih izvršilni organ je bila, bi v nasprotnem slučaju, ako bi bila imela srca, poštenja in vesti, v korist človeštvu in njega prosveto, kulturo in civilizacijo delala lahko čudeže. Nepreračunljivo je kolikerih dobrot bi ljudstvo bilo lahko deležno in kalikerih karisti bi človeštvo tega planeta lahko uživalo če bi se vsaj stoti del tega, kar se je potrošilo za to proketo vojno, bilo porabilo v obče narodne svrhe. Kakšne čudeže bi ljudstvo bilo lahko ustvarilo, če bi se vse one v tej vojni potrošene energije bilo uporabilo v obči blagor. Pravcati raj na zemlji bi bil, ako bi ljudstvo bilo vsaj približno tako organizirano in imelo pred očmi svojo lastno korist, kakor je bila ta slučaj pri onih, ki so zastopali koristi posamičnih skupin kapitalistov in v kojih interesu se je to ubogo osleparjeno ljudstvo klalo, ubijalo, masakriralo in počenjalo vsa grozodejstva v tej vojni.

Kakor torej vidimo, ima na videz mala, nezatna sila velik učinek, ki, kakor v tem slučaju, poraja naravnost nedogledne posledice, osobito, ako je, čeprav mala, nezatna sila organizirana in ima svoj določen cilj. Posamični človek ni tudi nič drugega, kakor mala nezatna sila. Kadar pa se pojedina njegova sila zedini s silami drugih ljudi, tedaj lahko ustvarja čudeže, lahko pa tudi napravi grozna zla.

Oglejmo si le nekoliko buržoazijo sami; to je mala skupina ljudi — privatnikov, bankirjev, veleposestnikov, veletrgovcev, fiskalov, cerkvenih dostojanstvenikov, visoke birokracije, fabrikantov in drugih takih korifej. Na prstih jih lahko prešteješ.

Organizirani so, in solidarni so tako, da ga ni primera. Ta po številu tako nezatna družba nastopa napram silnim masam naroda energično, nepomirljivo, nepopustljivo in se pokorava samo sili. Širok mala peščica oderuhov ga izrablja, izkorišča in pači. Kapitalistična družba je bedni narod tako popačila, njegove nazore in svetovno obzorje tako potvorila ter idejno zaslužila, da se ta narod ni upiral, ko so si iz njega samega ustvarili obrambo — policijo, vojaštvo za zaščito svojih interesov. Sinovi proletarijata se morajo sleno pokoravati višji sili. Na ukaz kapitalistične kaste postaja narod sam svoj krvnik. Poleg tega so si napravili močno ograjo, ki jo tvorijo razni časnikarji, učenjaki, profesorji, učitelji, sitni obrtniki, ki so vsi vznikli iz proletarskih vrst, ter so v šolah

pokvarili, jim srce in možgane utopili. Napravili so iz njih janičarje lastnega naroda. Oni poznajo možnost svoje eksistence le pod nadvlado buržoazije, za katero se huje in srditeje bijejo kakor ona sama.

Ako hočemo, da proletarijat v tej borbi zmaga in da pride do vlade — toda ne zato, da sam vlada in da bodo drugi razredi morali delati, temveč zato, da napravi razredne razlike in uniči povzročitelje razredne razlike, to je privatno last, ako torej hoče, da dobi vajeti v svoje roke, tedaj mora slediti primeru svojih tlačiteljev — organizirati se mora, zediniti se mora. Komur v telesu utripa človečansko proletarsko srce in komur je ležeče na tem, da se reši gotovega propada, da otme svoje otroke suženjskemu jarmu, mora ravnati in misliti socialistično in poučevati druge proletarske brate, da je samo v socializmu njegova rešitev in da do te rešitve vodi pot organizirane borbe za politične ekonomske pravice in druge svoboščine. Treba je torej, da stopate v socialistične vrste, da se priklopite socialistični stranki, kajti to je stranka malega človeka, stranka delavnega ljudstva, sploh stranka proletarcev, v katero spada vsakdo, ki si s svojimi rokami ali unom slži svoj vsakdanji kruh. Ta je tudi edina stranka, katera nastopa v vseh vprašanih pravično in pošteno in poklicana predstaviteljica ter zaščitnica vseh delavskih interesov. Kakor se strokovna organizacija bori za materijalne pridobitve, ki se tičejo delavca direktno, tako se tudi politična organizacija socialno demokratične stranke bori za one materijalne pridobitve, ki se tičejo delavca indirektno, kajti v parlamentih se sklepajo tudi zakoni, tičeči se delavcev. Za delavce se določuje paragrafe — brez delavcev. Mar nimamo tudi med nami zupanja vrednih, vestnih in poštenih mož, ljudi pameti in srca, ki bi znali na parlamentarnih tleh braniti ter zagovarjati interese delavnega ljudstva? Mar so duhovniki, advokati, bankirji meščanski častnikarji itd vso modrost tega sveta pozobali? Ta vrsta ljudi se pač briga v prvi vrsti za svoje interese, skušajo pa tudi delavstvu nastopati prikupljivo, da jih ukanejo in pod raznimi pretvezami pridobe njihove glasove pri volitvah. Kadar pa so na toplem, shranijo delavcem prikupljivi plašč v garderobo, kjer imajo shranjene najrazličnejše politične maske. V parlamentarnem zavetju potem vlečejo za eno vrv z najrazličnejšimi delavskim težnjam nasprotnimi elementi. Na skrivaj se v zahvalo norčujejo in posmehujejo onim delavcem, po kojih plečih so se splazili pod streho.

Organizacija je sila, organizacija je moč ki lahko ustvarja, gradi, postavlja, dviga. Lahko pa tudi razbija, ruši, izpodkopa in podira. Strokovna in politična organizacija socialno demokratične stranke ima dvojni namen, ona ruši in podira vse zastarelo, gnilo in izpodkopa tla suženjskemu podjarmljenju in izkoriščevalnemu sistemu. Gradi in ustvarja nov red, red pravičnosti in enakosti.

Spomni se podpornega sklada!

Fala nad Mariborom.

Če se pripelješ po železnici in izstopiš na postaji Fala, narediš par korakov nizdol in pred seboj zagledaš velikansko zagrinjalo čez vso Dravo. Ko se bližaš šele opaziš, da je to velikanska moderna stavba, ki zapira in kroti ves tok močne deroče reke.

Ni bilo lahko delo ukrotiti silno moč Drave, pa kaj vsega ne napravi danes moderna tehnika in pridna delavčeva roka? Mnogo koristnega napravi ta roka, pa tudi šodljivega, kakor zadnja štiri leta, ko je bila vsa tehnika in vsa delovna moč uporabljena le v produkcijo morilnih pomočkov.

Velikanske zatvornice na Dravi so bile namenjene za elektrarno, ki bi služila vsej Štajerski. Človek bi upravičeno mislil, da bo gradila to obče koristno podjetje dežela, oziroma država, toda prišlo je drugače. Peščica milijonarjev se je zbrala ter ustanovila družbo za izkoriščanje vodnih sil. Take družbe je stara Avstrija vedno pospeševala in denarno podpirala, čeprav so se mastni dobčki stekali v žepo poedincev. Tudi v Fali je zgradila akcijska družba elektrarno, ki naj bi preskrbela vso Štajersko z električnim tokom. Štajerska je pa sedaj razdeljena in električni tok tega velikanskega podjetja, ki je stalo ničmanj kot 35 človeških življenj, se oddaja le v slovenskem delu dežele. Pri tej zgradbi je šest širokih stebrov, ki so zgrajeni 12 metrov globoko pod vodno površino in vsekani končno še tri metre v skalo. Ob te stebre se oprajo močne oklopne zatvornice, ki vodijo Dravo na moderne francoske in avstriske turbine z več tisoč konjskih sil.

Razen nekaj hišic tu ni nobenih poslopij. Vso okolico prevladuje ogromna elektrarna. Delavci, zaposleni v elektrarni, stanujejo po okoliških vaseh. Bil so zapuščeni od vsega sveta, v njihove vrste še ni prodrla organizacija in v njihove domove ne časopisje. Tudi politične stranke se niso brigale za te zapuščence. Prvi shod je priredila v teh krajih dne 1. t. m. šele socialna demokracija. Shod je bil avtiziran le v tovarni, nobenih vabil ali lepakov ni bilo izdanih in vse delavstvo je privrelo iz bližnjih in daljnih vasi na shod. Zadostovala je le vest — socialisti pridejo. Prišli so, premraženi, razcapani, sestradani in vsi plašni, vsaj so poznali doslej le svoje dolžnosti, ne pa tudi svoje pravice. O kakih razrednih zavednostih seveda doslej ni bilo niti govora.

Na shodu je poročal sodr. Mihavec, ki je razlagal zbranemu delavstvu pomen delavskih organizacij.

Pazno je poslušalo presenečeno delavstvo, vsaj ni niti slutilo, da se sme o delavskih pravicah toliko govoriti! Nič slutiti še niso ti trpini, da ima delavec pravice, poznali so le dolžnosti. Delavstvo je z zanimanjem in navdušeno sledilo govornikovim izvajanjem. Tukaj na licu mesta se je osnovala tudi organizacija kovinarjev, h kateri so se priglasili skoro vsi udeleženci. Zanesena je ideja socializma tudi v te zapuščene kraje in upamo, da setev ni padla na peščena tla.

Pritožujejo se.

Kdo se pritožuje, in zakaj? Obrtniki v Ljubljani! V meščanskem časopisu ljubljanskem so v zadnjem času priobčili članec, v katerem se bridko pritožujejo, da narodna vlada izdaja razne naredbe socialnega značaja, s katerimi se ima urediti vprašanje delavskega zavarovanja za slučaj nezgode v Sloveniji, reorganizirati delavsko zavarovanje za slučaj bolezni in več drugih takih reči.

Tudi uvedba osemurnega delavnika jim ne ugaja. Sicer pa ti obrtniki ne pravijo direktno, da nasprotujejo novim napravam, dasi se med vrsticami prav razločno vidi neko skrbno zgrabančeno čelo. Direktno jim ni všeč, da jih poprej nihče ni vprašal za njihovo mnenje, ker morajo tudi oni plačati k zavarovanju delavcev gotove prispevke. Poznamo v Ljubljani precejšnje število socialno navdahnjenih in direktno socialističnih obrtnikov, ti se gotovo ne pritožujejo, ker z nami vred dobro vedo, da, če bi bile socialne naprave delavcev odvisne od ljubljanskih obrtnikov starega čela, bi delavstvo zaman čakalo takih naprav. Osemurnega delavnega časa bi prav nikoli ne doživeli. Zaenkrat osemurni delavnik obrtnikov ne tangira, ker je določen samo za obrate tovarniškega značaja, ampak gospodje že slutijo, da ne bo ostalo samo pri obratih tovarniškega značaja, temveč, da bo pošast, skrajšanje delavnega časa, prav krepko trkala polagoma tudi na njihove vrata in to jih v njihovi staroljubljanski idili vznemirja. Vedo, da bodo morali hote ali nehoti tudi oni v doglednem času delavni čas nekoliko modernizirati, ako ne bodo hoteli, da jim njihovi pomočniki ne pokažejo hrbet in ne odidejo v tovarne. Kdor se z vsoto trdovratnostjo drži starih šeg in navad in kdor misli, da mora za vse večne čase ostati tako in čigar obzorje ne sega dalje, kolikoršen je prostor stare, zakajene domače gostilne, ta ni pristopen zahtevam novega časa, ni pristopen idejni, ekonomski prevrat zahtevajoči revoluciji. Gospodje bodo torej že oprostili, če piha veter tudi preko glav onih, ki se iz svojega starega mesta nočejo premakniti.

Kar se uče plačevanja prispevkov v delavsko zavarovalnico za slučaj nezgode, bi rekli, da ni preveč okusno, da se tozadevno silijo v ospredje ravno oni, ki plačujejo najmanj. Sicer pa naj gospodje o stvari nekoliko premišljujejo in prišli bodo do zaključka, da za delavce prispevkov ne plačuje nihče iz svojega žepa, naj si bo obrtnik ali večji podjetnik. Prispevke kakor tudi svoj zaslužek s čistim dobičkom, ki ga vtakne podjetnik v svojo malho vred, mora delavec najpoprej potem svojih rok pridelati. Torej nobene baharije, da »mi plačujemo«, pa brez zamere!

Protestni shod ljubljanskih kovinarjev.

V četrtek 7. febr. zvečer so se zbrali vsi organizirani kovinarji v Ljubljani, da protestirajo proti službeni noveli, ki jo je izdelala naša vlada sporazumno z vojno intendanco.

Sodrug Koleča otvori zborovanje, ki je bilo polnoštevilno obiskano, in prečita vlogo, ki jo je stavila osrednja zveza kovinarjev in primerja diktirano plačilno novelo, ki jo delavci pod nobenim pogojem ne morejo sprejeti, ker se je ista izdala brez sporazuma z delavstvom in v kateri so plače veliko nižje kot pa imajo delavci plače sedaj.

O intervenciji pri poveljstvu vojnih delavnic je poročal sodrug Miheuc, ki je v svojem govoru dejal, da je sedanja odredba glede plač definitivna zaenkrat, ne ve se pa, če jo bo belgradska vlada potrdila. Sodrug Miheuc je dejal, da so plače, ki jih je uvedla vlada, nesprejem-

ljive za delavce, nakar mu je poveljnik dejal, in ga opozoril, da so v Ljubljani srbski vojaki.

Bodi še omenjeno, da je poveljnik gospod stotnik Križanec sam pozval delavstvo, da naj stori primerne plačilne pogoje, ter da jih bo, ako bodo zmerni, sam podpiral in priporočal.

Sodr. Petljan se je v daljšem govoru pečal z vladno absolutistično novelo o plači, ter ostro bičal birokratizem sedanje vlade, o kateri pravijo, da je demokratična, v resnici je pa, kakor je tukaj dokazano, bolj absolutistična, kakor ona v stari Avstriji. V stari Avstriji je bila navada, da se je na delavske zahteve vsaj odgovorilo, a naša demokratična »Jugoslovanska vlada« se niti ne zmeni ter niti ne pokliče ne zaupnikov, niti delavcev k pogajanju.

Sodr. Svek se je pritoževal glede vojne kuhinje ter izjavil, da imajo delavci vedno samo vodo za hrano.

Poročali so na to sodrug Potočnik, Kristan in Obersnel, ki so ostro obsojali sedanji vladni sistem, ter izjavili, da se popolnoma nič ne boje grožnje s srbskimi vojaki, kajti Avstrija jih je tudi v vseh vojnih metodah učila štiri leta, ter da nimajo prav nobenega strahu, se za svojo existenco, ako je potreba, žrtvovati in bojevati.

Sodr. Tokan je naglašal, da naj se vojake letnikov 1895 do 1899, ki so zaposleni v delavnicah, plača istotako kot vsakega drugega delavca, kajti, da bi vojaki konkurenco delali civilistom, bi bila velika nevarnost za vse delavstvo. V grožnji, da ima za kovinarje v Ljubljani srbske vojake »Jugoslovanska država« na razpolago, je dejal govornik, da je že pri tem računati na železničarje, rudarje in vse drugo zavedno organizirano delavstvo, ki bo enkrat za vselej izbil trmoglavost črno-rumenih patriotov.

Sodr. Hlebš je nato predlagal naslednjo resolucijo:

V »Mestnem domu« zbrani kovinarji in delavci, zaposleni v kovinskih obratih, na shodu dne 6. febr. 1919 najodločneje protestirajo proti ravnanju strani vlade SHS napram kovinarjem s tem, da popolnoma enostransko in brez pogajanj z zapniki, določa sedanjim razmeram neprimerne plače.

Odločno protestiramo proti ravnanju vlade SHS, ter zahtevamo, da, če se imajo plače znižati, da stori svojo prvo dolžnost vlada, ter zniža cene vseh življenskih in oblačilnih potrebščin.

Nadalje zbrani kovinarji odločno protestirajo proti načinu rekrutiranja vojakov, ki se sedaj vrši; zahtevamo, da se pri naborih potrjujejo v vojaško službo samo taki, ki so sposobni za vojno službo z orožjem, ker je sedanje prebiranje direktno naperjeno proti civilnemu delavstvu.

Zbrani kovinarji odločno zahtevajo, da se vsem delavcem, ki so zaposleni v delavnicah, brez izjeme starosti in poklica prizna civilna mezda in združevalna svoboda.

Vsi govori, kakor tudi resolucija so bili soglasno in z odobravanjem vzeti na znanje.

Po dvehurnem zborovanju je sodrug Koleča pozval vse na solidarno postopanje, ter je impozantni shod zaključil.

Sedaj ima vlada besedo, ako ima pamet, se da pametno in sporazumno vse v lepem redu urediti, ako hoče imeti boj, smo pa tudi nanj pripravljeni. H.

Prva glavna ustanovna skupščina Unije slovenskih rudarjev.

II.

Pri drugi točki dnevnega reda se izvoli komisija za pregledovanje mandatov in predlaganje članov v ožje in širše na-

čelstvo ter kontrolo Unije sodruga: Petljan, Malovrh, Valenčak, Krušič in Zahorik.

Tretjo in peto točko se na predlog s. Čobala strneta v eno, nakar izvaja isti sodrug kot poročevalec približno naslednje:

Govoriti o situaciji ni tako važno, kakor pa govoriti o organizaciji in taktiki. Ti dve stvari sta tako važni, da bi bilo vredno obravnavati o vsaki posebej. Že pri prvi točki dnevnega reda sem poudarjal, da bomo morali vselej in povsod stopati jako previdno. Zdi se mi potrebno, da to še enkrat ponavljam, ker bomo imeli v najkrajšem času opraviti ne s posameznimi, ampak z organiziranimi podjetniki. Že sklicujejo industrialci ustanovni občni zbor svoje organizacije in dasi nastopajo v prvih začetkih pod slovensko firmo, sem prepričan, da se bodo združili tudi z nemškimi podjetniki, katerih imamo pri nas precejšnje število. Podjetniška organizacija bo uveljavljala svoj vpliv povsod, zlasti pri vladi in zakonodaji. In sodrug, ne vdajajmo se iluzijam, njim bo na razpolago ves vladni, policijski in vojaški aparat. V tem pogledu bo v Jugoslaviji prav tako, kakor je bilo v Avstriji neblagega spomina. Z vpitjem proti novemu neprijaznemu nam režimu ne bomo opravili ničesar. Rešitev in napredek bomo morali iskati na polju organizatoričnega dela. Zato mora biti prva naša naloga, da idejo organizacije med našimi rudarji poglobimo, izvedemo in utrdimo. Sleherni rudar mora biti prožet z duhom organizacije, solidarnosti skupnih smotrov, ki jo preveva hrepenenje po napredku. Boja sposobna trdna podlaga naše organizacije bo oni faktor, iz katerega bomo črpali pogum in silo za boje gospodarskega in socialnega značaja, ki nas čakajo. Rudarji zahtevajo povišanje plač, ker jim njihovi dohodki ne zadostujejo za pokrivanje izdatkov. Cene, ki jih morajo plačevati za živila, so pretirane. Ost našega postopanja mora biti naperjena tudi proti oduštvu z živili. Potom naredbe je delavstvo uposlono v podjetjih tovarniškega značaja, dobilo osemurni delavni čas. Samoobsebi razumljivo je, da spadajo rudniki tudi med podjetja tovarniškega značaja, ali, karakteristično je, da v naredbi o rudarjih ni popolnoma nobenega govora. Ravno tukaj bi bilo potrebno nekaj razumljivega in točnega povedati. Pri nekaterih rudniških obratih na primer štejejo čitanje imen delo nastopajočih rudarjev ali oddajanje kontrolnih znamk in pot v jame v delovni čas, nasprotno se pri drugih obratih čas nastopa in izhod iz jam v delovni čas ne šteje, dasi tako zamujeni čas, kar je naravno in s fiktivnim delom nerazdružljivo, spada v delovno dobo. Rudarjem bi se očitno godila krivica, ako bi obveljalo načelo, da se nastop dela in izhod iz jam ne sme šteti v delovni čas. Ne govorimo samo o času, ki se ga porabi v čakalnicah in s spuščanjem v jame potom dvigala ali s stopanjem po lestvah ali pohodu na delovne prostore po vodoravnih rovih in progah. Kjer je večje število delavcev v jamah, mora zadnji delavec pri zapuščanju delovnega prostora čakati po pol in tudi tri četrt ure, predno pride na vrsto, da ga dvigalo ponese na površje. Ker je torej delavec dejansko v jami, bi bilo krivično, šteti to dobo na račun delavčevega prostega časa, katerega mu nihče ne plača. Potrebno bo, apelirati na vrhovno rudarsko oblast in tudi na narodno vlado, da začasno izda tozadevno naredbo, ki naj bi vsebovala točno določilo, da spada zamujeni čas ob nastopu dela in zapuščanju jam v delovno dobo.

To sporno vprašanje je urediti tako, da bo veljalo za vse rudniške obrate na Slovenskem enako. Stari rudarski zakon je ne le v tem, temveč v vsakem oziru pomanjkljiv.

Danes ne moremo reči, ali bo odločeval deželni zbor ali državno vjeće o zakonodaji glede rudarstva. Napeti pa bomo morali vse svoje moči, vpliv in sile, da se bodo sklepali taki zakoni, ki ne bodo varovali le enostranske kroisti podjetnikov, temveč ki bodo v zadostni meri varovali tudi koristi delavcev. Postaviti se morajo na pravično in moderno podlago.

Previdnosti nam bo tudi treba pri zahtevah glede plač. V tem oziru moramo slediti smotrenemu delu, ki ne bo imelo le trenutnega uspeha, temveč da bode korist trajna. V dosego tega namena nam bo potrebno sklepati kolektivne pogodbe, v katerih bo plačilno razmerje natančno označeno in v katerih bo določeno navedena meja navzdol, katero bi noben podjetnik ne smel poljubno kršiti in katera bi rudarji ob neugodnih delovnih prilikah v najhujšem slučaju jamčila za takozvano minimalno plačo. Vem, da prva kolektivna pogodba, ki jo sklenemo, ne bo idealna, toda že dejstvo, da uveljavimo princip, nam bo delo pri nadaljnjih takih pogodbah znatno olajšalo. Do take pogodbe moramo priti čimprej, ker cene živilom bodo v do glednem času padale. To priliko pa bodo hoteli podjetniki izrabiti za znižanje in reduciranje obstoječih plač, dasi so te plače ob sedanji draginji še vedno nezadostne. Zavoro, ki bo poljubno reduciranje plač podjetnikov onemogočila, bo tvorila taka pogodba. Prvo kolektivno pogodbo bo skleniti na kratek rok, ker je upoštevati izpremembo v valuti in tržne razmere, ki se bodo gotovo tudi izpremenile. Tudi pri sklepanju prve pogodbe moramo nastopati razumno, da jo omogočimo. Kolektivna pogodba bo vezala obe strani; podjetniki ne bodo mogli delati, kar bi hoteli, seveda se bodo morali delavci tudi strogo ravnati po njenih določilih. Trenutne plače ne smejo igrati glavno vlogo, prvi njen namen bo moral biti, zabraniti padanje plač, kajti prišel bi čas, ko ob silno reduciranih plačah rudarji zopet ne bi mogli izhajati. Da doseže nova naša strokovna organizacija svoj namen, se morajo povsod poklicati v življenje zaupniški zbori. Člani teh zaupniških zborov bodo tvorili živo vez med organizacijo in članstvom. V to svrhu je treba zanesljivih, treznih in požrtvovalnih sodrugov, prav pogostoma jih treba sklicevati in šolati, da bodo zmožni dajati svojim sotovarišem potrebne nasvete, navodila in pouk.

Pereče vprašanje je vprašanje uradništva. Ne da se utajiti, da so uradniki, ki so zlasti na višjih mestih skoro vsi nemške narodnosti, prizadejali posebno med vojno slovenskim rudarjem hude krivice. Ni torej prav nič čudnega, da naš rudar danes te uradnike mrzi. Neakj teh gospodov je že šlo in nekaj jih najbrže še pojde, a tudi to vprašanje je reševati oprezno, ker hkratna zamenjava lahko povzroči tehnične težkoče in zmešnjave, ki bi utegnile navsezadnje škodovati tudi rudarjem samim. Vsemu, kar bi znalo škodovati rudarjem, pa se moramo izogibati. Izmenjava se bo mogla najbrže vršiti polagoma, ker primanjkuje domačega montanističnega izšolanega nadomestila. Opažam pa, da je že mnogo izmed te gospode prišlo do drugih nazorov. Plašč ošabnega gospodstva so povečini že slekli, vsi prihajajo polagoma do prepričanja, da je doba njihovega tiranstva minula. V splošnem pa pravim sledeče: Nastop in vedenje uradnikov je odvisno od rudarjev samih. Če bodo uradniki videli, da imajo opraviti z rudarji, ki tvorijo celoto, zavedajočih se svoje sile, katera je koncentrirana v njihovi strokovni organizaciji, tedaj bodo njihovo mišljenje in njihovi nazori drugačni, kakor pa so bili doslej. Ne varajno se, tudi uradniki Slovenci, oziroma Slovani, niso nič boljši, ako ne čutijo organizirane moči delavcev. Zato pa pravim: delavci si morajo uradnike vzgojiti. S tem sem na krat-

ko povedal svoje mnenje, sedaj naj pa še govore drugi.

Sodrug Sitar: Sodrug Čobal je omenjal pomanjkljivost in nepravilno razporedbo osemurnega delovnega časa. Pri nas v Trbovljah se v tem oziru ne moremo pritoževati, mi smo stvar uredili tako, da se klicanje imen v čakalnicah in pa oddajanje kontrolnih znamk šteje v delovno dobo. Objavili smo to v »Delavcu« in smo pričakovali, da si bodo našo ureditev vzeli drugod za vzor. Sedaj pa slišimo, da se to ni upoštevalo. Zadevo se mora rešiti povsod enako. Za naddnevne delavce, ki delajo na separaciji, je tudi pri nas stvar precej težavna. Pot tjakaj je zelo dolga; da se pride tej nepriliki v okom, smo dobili zagotovilo, da bo družba spomladi v bližini separacije za prizadete delavce zgradila stanovanjske hiše. Poleg tega smo za delavce na površju obenem pridobili tudi povišanje plač za 20 odstotkov. Bližnja naša zahteva bo, uvedba minimalnih plač in uvedba jamske inšpekcije po delavskih zaupnikih. Treba bo apelirati na narodno vladu, da se vse te stvari izvedejo povsod enotno.

Sodrug Mori, Črna: Ker pri nas rudniška uprava ni hotela verjeti in zatorej tudi nič slišati, da je dolžna, uvesti osemurni delavni čas, smo napravili kratek proces in smo si ga kratkomalo sami osvojili. Za vse jamske delavce, kakor tudi za one nadnevu in delavke v topilnicah smo določili polurni odmor. S krajšim odmorom bi zlasti naše delavke ne mogle izhajati, ker jedo izven topilnic. Obratno vodstvo, katero smo postavili pred dejstvo, je hotelo uvesti eno uro odmora. Uvedli smo pa, kakor rečeno, za vse enako, pol ure, in sicer od 10. do pol 11. Uvedba minimalnih plač bi bila nujno potrebna. Imamo celo vrsto doklad, ki so pa vse negotove od danes do jutri. Pri vseh teh dokladah pa takorekoč nimamo kaj jesti, ker je vse pretirano drago. V pravem pomenu besede stradamo. Pri tem seveda tudi produkcija trpi; kje naj vzamemo ob sedanji docela pomanjkljivi hrani potrebno moč? Če torej produkcija trpi, nismo tega krivi mi rudarji, ampak Bleiberška družba Union in oblastnije, ki ne skrbe za potrebni živež.

Sodrug Klenovšek daje nekaj pojasnil glede odmora.

Sodrug Malovrh iz Hrastnika se pritožuje, da tamošnje obratno vodstvo glede osemurnega delovnega časa dela težave. Meni, da se bo treba sporazumeti z Zagorjani glede enotne ureditve tega vprašanja. Toplo priporoča uvedbo zaupniškega sistema, kakor ga je očrtal sodrug Čobal.

Sodrug Krušič, Trbovlje, izraža željo, da se uveljavi četrturni odmor.

Sodrug Valenčak, Velenje: Čitanje imen po čakalnicah naj se odpravi, namesto tega naj se uvedejo kontrolne znamke.

Sodrug Vugo, Leše: Pri nas osemurni delavni čas točno izpolnjujemo, toda brez odmora. Drugo vprašanje pa tvori delavni čas pri konjskih hlapcih, ki so ravno tako kakor mi vposleni pri rudniškem podjetju. Naše obratno vodstvo tej vrsti delavcev osemurnega delovnega časa noče pripoznati, sem pa mnenja, da osemurni delavni čas velja za vse enako. Če pa se morda stavijo gotove zapreke, tedaj je obratno vodstvo dolžno nad osemurno vršbo dela primerno odškodovati.

Sodrug Sitar ne priporoča povsod uvedbo kontrolnih znamk. Če pa se Velenčanom zdi, da bi razmeram Velenjskega premogovnika bile prikladne, tedaj naj jih uvedejo. Osemurni delavnik velja za hlapce ravnokot, kakor za vse ostale delavce. Sodrug Vugo iz Leš ima prav v tem oziru. Ko sem že pri Lešah, omenjam, da se tamošnji rudarji pritožujejo, da jim obratno vodstvo za prvi teden bolezn

noče izplačevati takozvano odškodnino. Izjavljam, da so rudarji prejkoslej do te odškodnine opravičeni.

Sodrug Petejan, Ljubljana, opozarja, da je naredba o osemurnem delavniku provizorična in da ima torej tudi osemurni delavnik samna sebi značaj provizorija. Opraviti imamo v Jugoslaviji z reakcionarci prve vrste. Pripravljeni torej moramo biti na hud odpor, ki ga bodo izvajali podjetniki in njim prijazni elementi. Ta odpor moramo premagati in ne smemo za nobeno ceno pripustiti, da bi se osemurni delavnik kakorkoli popačil v škodo delavcem.

S. Tokan navaja neki primer iz Kočevja in opozarja tozadevno na napačno taktiko.

S. Krauskopf iz Zagorja stoji na stališču, da se ima hlapce pri konjih plačati kakor kopače oziroma jamske delavce.

S. Čobal: To, kar se je uvedlo v Trbovljah, se najbrže ne bo dalo kar tako lahko uvesti povsod, ker imamo drugod po večini opraviti z navpičnimi jamami, kar pa v Trbovljah ni v polni meri slučaj. Stojim na stališču, da se produkcija ne sme skrčiti, ker bi to pri sklepanju kolektivne pogodbe, katera mora obsegati tudi minimalno plačo, jako slabo vplivalo in bi to okolnost podjetniki proti nam porabili kotorožje. Saj itak ni izključeno, da bodo ob dani priliki pri pogajanjih prišli in zahtevali gotove vrste protikoncesij. Glede odmora opozarjam, da naredba narodne vlade o osemurnem delavniku vsebuje tudi določila, da morajo prejšnji odmori ostati v veljavi. Nikakor pa ne morem odobravati, da bi Zagorjani in Hrastničanje postopali v kaki zadevi na svojo lastno pest. Kar se stori in kar se ukrene, se mora napraviti za vse kraje enotno, zato moramo delati sporazumno vsi skupaj.

Kar se tiče hlapcev, ne gre, da bi jim rudniška vodstva krajšali pravice, katere jim gredo kakor vsem drugim.

S. Sitar opozarja, da je glede odmorov pripravljena posebna resolucija.

S. Urlep, Hrastnik: Pri nas bo vprašanje osemurnega delavnika in odmorov najbrže tekom nekaj dni rešeno.

S. Jazbec, Hrastnik: daje še nekaj tozadevnih pojasnil.

S. Sitar: Predno se konča ta razprava predlagam naj se prečitajo pravila.

Predlogu so vsi navzoči pritrdili. Pravila prečita sodrug Malovrh in Hrastnika.

Mrlič se prevračajo.

Gospod Juvan, drugače uradnik mestne zastavljalnice v Ljubljani, se je zavzel zopet za ustanovitev Narodne socialne organizacije. Že pred vojno je s to budalostjo strašil po Ljubljani. Ujel je tudi sedaj menda nekaj obrtniških vajencev. Sledil je že pred vojno svojim gospodom Ribnikarju in Škrlju. Oba imenovana sta že pred leti nad svojim mrtvo rojenim detetom »Narodno delavsko organizacijo« obupala. Oba sta bila eksponenta meščanske liberalne stranke. Oba sta se tudi hkrati iprevidelala, da sta se eksponirala zaman, prepričati sta se morala, da med slovenskim delavstvom za narodno socialne eksponente ni prostora. Dejali smo, da sta Ribnikar in Škrlj bila eksponenta liberalne stranke, kajti gospoda te stranke si je hotela ustvariti nekaki privesek, katerega naj bi tvorili delavci. Da bi ne bila stvar tako očitna, se je imelo za delavce združiti pod novo firmo, kateri so dali ime »Narodno socialna organizacija«. Na ta način so hoteli liberalci pridobiti glasove delavcev ob raznih volitvah. Naše slovenski delavci v svojem zdravem naturelu pa takrat niso imeli in tudi nikoli ne bodo imeli smisla za to, da bi se liberalni meščanski stranki obešali za frak. Ni bilo torej nič. Pšenica neumnosti gospodom ni šla v klasje. Takrat z velikim tam-

Domači pregled.

Enkratna nabavna doklada. Na predlog sodruka Antona Kristana je deželna vlada za Slovenijo sklenila pol milijona kron porabiti kot enkratno nabavno doklado rudarjem, uposlenim v državnih rudnikih v Zabukovcih in Velenjem ter delavcem državne cinkarne v Celju. Dotični delavci potemtakem dobe vsak po 180 do 400 kron enkratnega nabavnega prispevka.

Predujmi na državne podpore. V Ljubljani stanujejo stranke, ki se jim je napravilo na mestnem magistratu ljubljanskem prošnje za nadaljnje prejetanje državnih prispevkov za preživljanje, ameriških podpor ali naklonitev za invalide in svoje invalidnih, padlih, umrlih in pogrešanih vojakov, se zglasijo lahko pri uradniku, ki jim je spisal prošnjo, radi predujma, če je njihova prehrana radi začasne ustavitve podpore težko ogrožena. Nakazilo, ki ga dobe pri mestnem magistratu, naj dajo potrditi pri davčni administraciji, Breg št. 6, II. nadstropje na levo, vrata št. 1, potem gredo pa lahko k finančni deželni blagajni, kjer se jim bo predujme izplačalo.

»Državna posredovalnica za delo.« V preteklem tednu (od 3. I. do 9. II. 1919) je iskalo delo 161 moških in 144 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 57 moških in 53 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 61. Od 1. januarja do 9. februarja 1919 je iskalo delo 1944 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 645 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 133. Delo iščejo pisarniške moči (316), trgovski uslužbenci (155), tovarniški delavci, kovinarji, sluge za urade in trgovine, peki, mlinarji, mesarji, zidarji, tesarji, služkinje, čevljarji, krojači. V delo pa sprejme posredovalnica rudarje (103), služkinje, cestne delavce, zidarje, kolporterje, delavce za tovarno za čevlje, šivilje, krojače in prodajalke.

Industrija se bo tudi pri nas polagoma koncentrirala v rokah bank. S 1. februarjem t. l. je vse obratovanje Samassove tovarne v Ljubljani prešlo v roke Jadranske banke. Tovarnar Samassa je namreč ti banki prodal poleg tovarne — livarno in zvonarno — tudi svojo vilo.

Štacija za malarijo. V deželni bolnišnici ljubljanski, paviljon šte. 2, se je otvorila štacija za malarijo, kamor se težki slučaj sprejemajo v zavodno oskrbo. Za lahke bolnike pa je vpeljana brezplačna ambulatorna ordinacija, kjer se bo vsak dan od 8. do 11. ure dopoldne vršila tudi preiskava krvi za osebe, ki so bile za malarijo bolne. Onim, ki so bili med svetovno vojno na vzhodnih bojiščih, zlasti v Aziji, je obenem dana priložnost, da si dajo od časa tukaj preiskati kožo zaradi drugih tropičnih bolezni.

Za begunce. Išče se begunska družina, vajena obdelovanja vinogradov, pogoj so jako dobri. Sprejme se tudi takoj služkinja za domači posel z mesečno plačo 40 do 50 K. Potni stroški se povrnejo. Natančnejša pojasnila daje »Posredovalni urad za begunce SHS v Ljubljani«, Dunajska cesta št. 38.

Slovenske visokošolce, ki so študirali na Dunaju na vseučilišču in tehniki, so iz teh zavodov odslovili. Nacionalistični šovinizem rodi čim dalje, tem lepše »sade«.

V Ljubljani je toliko papirnatega denarja, da pride na vsako osebo po 2000 K. Koliko pa je skritega zlatega in srebrnega denarja, tega seveda nihče ne ve. Papirnatega denarja so pri zadnjem žigosanju našli v Ljubljani 99 milijonov kron.

Osrednje društvo in podružnica Ljubljana stavbiniških delavcev v Sloveniji. V nedeljo, dne 2. februarja se je vršila II. odborova seja ter so se imenovali zaupniki za posamezna podjetja. Tisti morajo takoj naznaniti predsedstvu vse, kar se

tam napovedana »Narodna delavska organizacija« se je v svoji lastni neumnosti pogreznila. »Poginuli« Narodni delavski organizaciji« niti pogreba niso napravili. Gospod Ribnikar ozlovoljen nad delavci, da niso šli na nastavljen limanice, je postal tržni komisar in med vojno, kakor zlobni jeziki pravijo, tudi vojni dobičkar. Ostanek »Narodne delavske organizacije«, gospodje Skrlj in Juvan pa sta se skrila pod drugo streho — izginila sta v mestno »ferzocungi« toda ne da bi jih tamkaj kao zastavil, temveč kot uradnika. Še drugi izmed te »Narodne delavske organizacije«, gospod Cirkelbach je izginil kot knjigovodja v mestni plinarni. Liberalna stranka je za svoje ponesrečene varovance v zadnjem trenutku kakor je videti poskrbela. Vse to je bilo davno pred vojno. Škrlija že nekaj let krije zemlja; gospod Ribnikar je postal odličen gospod, ki se za stvari, kakor je »Narodna socialna organizacija« ne briga več, gospod Cirkelbach je na toplem in ne verujemo, da bi še katerikrat svoje ime osmešil z »Narodno delavsko organizacijo. Nekaj drugega z gospodom Juvanom, to je namreč izmed vseh svojih bivših kompanjонов ostal na najslabšem. Kaj čuda, da torej išče prilike, kako bi se svojim gospodarjem izkazal kot agilen in nad vse koristen ter nepogrešljiv, kakor tudi zvest pristaš liberalne stranke. Liberalna stranka se je prej imenovala »Narodno napredna stranka«, ker pa vse udriha po demokratskem bobnu, se je tudi ta stranka prekrstila in se imenuje sedaj »Jugoslovanska demokratična stranka« na kratko pa označuje svoje ime s črkami J. D. S.

Liberalci so seveda ostali liberalci. Njihova »Jugoslovanska demokratična stranka« je ostala to, kar je bila, namreč najbolj zanikrna, reakcionarna, zakrknjena in delavskim težnjam najbolj sovražna stranka na Slovenskem. Neupoštenja, prekanjenost, zahrbtnost, zlobnost in zvitost ne najdeš v nobeni slovenski politični stranki, toliko, kakor v liberalni Jugoslovanski demokratični stranki. Od te stranke pričakuje gospod Juvan plačila v obliki kaknega odličnega — mesta, ako bo opravljal glede delavskih interesov delo janičarja.

Zveza delavskih društev na Slovenskem ozemlju

sklepe za nedeljo, dne 16. in v ponedeljek, dne 17. marca t. l. v Ljubljano

Kongres strokovnih organizacij na Slovenskem ozemlju.

Provizorični dnevni red:

1. Konstituiranje zbora: a) Volitev predsedstev; b) Volitev komisije za verifikacijo mandatov; c) komisije za pregledovanje predlogov; d) komisije za predlaganje zvezinega načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo tajništva;
3. Organizacija in taktika;
4. Tarifna politika strokovne organizacije;
5. Strokovni tisk;
6. Socialno zavarovanje v Jugoslaviji;
7. Delavsko pravo v Jugoslaviji.
8. Volitev zveznega načelstva in nadzorstva;
9. Raznoterosti.

V zmislu zvezinih pravil ima pravico poslati vsaka k Zvezi pripadajoča strokovna organizacija do 100 članov po enega in za vsakih nadaljnjih 100 še po enega delegata. Imena delegatov kakor tudi vse predloge za kongres je poslati na strokovno tajništvo v Ljubljani, Šelenburgo ul. 6. II. najkasneje do 10. marca t. l.

Za zvezo delavskih društev:

J. Peterjan, tajnik, J. Mlinar, načelnik.

tiče meznega in sploh delavskega gibanja ter pridobivati kolikor največ navih tovarišev v organizacijo. Imenujejo se voditelji vplačevalnic. »Delavca« sprejemajo člani sami v pisarni ali ga izročajo zaupniki, deloma se določi s pošto. Najame se na Resljevi cesti št. 20 soba za pisarne in se določijo uradne ure dopoludne ob delavskih od 8. do 2. ure in od 5. do 7. ure pop. ob nedeljah in praznikih od 8. do 12. Vsakršna plačila in pojasnila se dajo tamkaj. Nadzorstvo izvoli si načelnikom tov. Hinko Magister in tajnika tov. Miha Skabica. — V izobraževalni odsek imenuje osrednji odbor tov.: Battelino Angelo, Merljak Anton, Dezman Franc, Germek Karel, Buffolin Josip, Nachtigall Anton, Zatlner Anton, Majer Josip in Majer Fr. Načelnikom odseka se voli tov. Battelino. — Ob obilni udeležbi vrši se ustanovitev podružnice Ljubljana. Izvoli se iz celega zbora načelnikom tov. Merljak Anton, stavbeni delovodja, odbornikom: gg. Peterč Martin, Buffolin Josip, Kozjek Franc, Hren Ignac, Tekavec Karel, Babnik Ivan, Cedilnik Franc, Magister Hinko, Knez Ivan, Majer Feliks, Babnik Andrej, Vernik Anton. Namestniki: Babnik Ivan, Mrzlikar Lovrenc, Jereb Valentin, Jeras Ivan, Bano Vinko. Računskim preglednikom so bili izvoljeni: gg. Potočnik Ivan, Lukek Anton, Vagaja Miro. — Podružnica ima svojo pisarno skupno ob istih uradnih urah kot osrednje društvo. Končno se pretresajo mezdne razmere v vseh stavbenih obratih. Živahno društveno gibanje dokazuje, da si je društvo začrtalo pravo pot v dosego koristi tovarišev. Organiziran mora biti vsak stavbeni delavec, ker se bliža urno čas, da bode treba nastopiti pot z veliko armado vseh proletarcev v dosego začrtanih ciljev. Na prvi odborovi seji družnice z dne 6. februarja 1919 sestavilo se je načelstvo sledeče: Načelnik: Merljak Anton, podnačelnik: Magister Hinko, tajnik: Majer Feliks, podtajnik: Buffolin Josip, blagajnik: Tekavec Karel in podblagajnik: Lampič Jakob. Ker se delovni čas različno tolmači, nastopilo bo osrednje društvo pota, da se izpopolni nejasna dotična vladina odredba. Predloži se podjetnikom organiziranih delavcev mezdni tarif. V kratkem, najgotoveje dne 23. februarja 1919 bo sklicalo osrednje društvo izredno zborovanje, na katerem se bode razgovorilo o enotnem delavnem času in mezdni tarifi. Opozarja se vsak tovariš naj pridobiva nove tovariše, naj jih nemudoma privede v službeno pisarno, ker bližajo se hitro resni časi, ki bodo rabili prave organizirane moči na vsakem mestu. Če tudi zna stavbeno delavstvo soditi rok časa, da tiči vsa mizerija sedanjih časov v nevrejeni denarni valuti in oduševanju trgovcev z vsakdanjimi potrebščinami, čeravno delavec ve, da se ne morejo razmere izboljšati s stalnim povišanjem mezu in plač, marveč edino le z ureditvijo valute in znižanjem oduševanih cen za živila in druge potrebščine, — vendar ne more več s svojo rodbino lakote ginevati, dočim opazuje kraljestvo vojnih dobičkarjev. Stavbeni delavci torej na kroč, zadnja ura bide, ne smeš odlašati s pristopom v organizacijo, ker pač ničvreden je tak človek, ki družega pošilja v boj za sebe, ko pa sam lepo iz zapečka opazuje napor tovarišev za izboljšanje tudi njegovega lastnega položaja.

Leše. Slaba nam rudarjem prede, slaba v vsakem oziru, posebno pa, kar se tiče aprovizacije, ki jo imata v rokah gospoda Šef in Lahovnik. Moke, mesa, krompirja, fižola, sladkorja, soli itd. deloma ni, deloma pa dobivamo množine neizogibno potrebnih živil v tako pičlih količinah, da moramo v pravem pomenu besede stradati. Lačni gremo na delo in ko pridemo seveda še bolj lačni od dela domov, ni kaj dati v lonec. Zdi pa se, da mi rudarji pri oddaji živil dobivamo le tisto, kar drugim

ostane. Sicer je neki član narodne vlade v Ljubljani ob neki priliki gospodu Lahovniku povedal, da je v prvi vrsti zalagati rudarje s potrebnim živežem; gospodje pri oddaji pa tega očividno ne upoštevajo. Opažamo namreč, da se dela ravno narobe. Gospodje pač gledajo, da so v prvi vrsti sami siti, rudarji pa so jim deveta briga. Mesa nam na primer gre po pol kilograma, oziroma po četrtilogramu za svoje, a dobili smo ga od 1. svečana le po 10 dekagramov in za svoje celo le po pet dekagramov. Naši »purgarji« ga pa dobivajo. Rudar naj torej od zraka živi, kajti čisto izključeno je, da bi si rudar pri svoji docela pomanjkljivi plači mogel kupiti kaj živeža pod roko. Gospod Šef na primer, ki ima svojih 1000 K mesečne plače in večje dnevne dijete preko 100 K tega seveda ne čuti.

Sava. Občni zbor podružnice osrednjega društva kovinarjev na Jesenicah se bo vršil dne 23. svečana 1919 ob 9. uri dopoldne v dvorani gostilne pri »Jelenu« na Savi. Dnevni red občnemu zboru bo: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo knjižničarjev. 5. Poročilo kontrole. 6. Volitev novega odbora. 7. Slučajnosti. Vabimo vse društvenike, da se občnega zbora zanesljivo vsi udeležijo. — Odbor.

Poziv delavcem in delavkam v Jugoslaviji. »Radniške Novine« prinašajo gornji poziv, da se delavci in delavke ne odzovejo vabilom oblasti in različnih agentov, da gredo v Belgrad ali Srbijo, ker bi tu vsled pomanjkanja živil, stanovanja in mraza trpeli največjo bedo, kadar bo mogoče kako delo in bo preskrbljeno za hrano, stanovanja itd., za kar pa država še nikakor ni poskrbela, pozvale bodo delavce in delavke organizacije. Potom teh dobe delavci najhitreje in najboljšo službo!

Začasna ustava Jugoslavije sklenjena. Začasna ustava za kraljevino SHS je izgotovljena in bo objavljena že v prihodnjih dneh. Izšla bo v »Službenih novinah« v obojni pisavi našega jezika in v slovenskem narečju.

Deželna konferenca socialno demokratične stranke za Hrvatsko in Slavonijo, ki se je vršila dne 26., 27. in 28. januarja t. l. je končala z negativnim rezultatom. Niti ena predlaganih resolucij ni dobila absolutne, t. j. nadpolovične večine. Konferenci je prisostvovalo 132 delegatov. Za resolucijo desnice, ki odobrava vstop v vlado, je glasovalo 59 delegatov, za resolucijo levice pa, ki nasprotno odklanja vsak kompromis z meščanskimi strankami, je glasovalo 39 delegatov. Ostali delegati se glasovanja niso udeležili, ker so bili za predlog sodruga Deliča, ki dosedanje delo izvrševalnega odbora odobrava, a za bodoče zahteva demisijo in najostrejšo opozicijo proti sedanji vladi. — O stvari bo še govorila konferenca vseh jugoslovanskih strank, ki se v najkrajšem času skliče.

Pasteurjev zavod v Zagrebu je odslej pristopen vsem državljanom jugoslovanske države.

Shodi.

Možice. Shod rudarjev, topilniških delavcev in delavk se bo vršil v nedeljo dne 16. februarja 1919 v prostorih gostilne gospoda Vivode. Začetek ob 10. uri dopoldne.

Guštanj. Shod kovinarjev se bo vršil v nedeljo dne 16. februarja 1919 ob pol 5. popoldne v prostorih gostilne pri »Pošti«. Kovinarji in tovarniški delavci, pridite vsi! Na shodih v Možicah in Guštanju poroča sodrug Tokan.

Osrednje društvo stavbniških delavcev v Ljubljani bo imelo v nedeljo dne 23. t. m. dopoldne v »Mestnem domu« iz-

redno zborovanje. Glavne točke bodo »osemurni delavni čas«, mezde, izobrazba vajencev in sploh tovarišev. Pogovorilo se bo ob tej priliki tudi o izjavi stavbinskega mojstra g. Ogrina, katero je dal v nedeljo, dne 9. t. m. na od njega in gospoda Franchettija sklicanem obrtniškem shodu v Št. Vidu nad Ljubljano, kjer je povedal gorostasno budalost, namreč, da imamo mi obrtniki dva sovražnika, to sta delavec in industrijalec, nadalje bo treba g. Franchettijevo resolucijo na tistem shodu ogledati, ki se je glasila ob jako žalostni udeležbi: **Mi obrtniki protestiramo, ker je vlada odredila osemurni delovnik, ne da bi nas (mojstre) vprašala.** Sploh je treba odločno varovati delavsko čast. Izvajanja Ogrinova so v protislovju z izvajanjem podpredsednika deželne vlade gospoda dr. Žerjave na istodnevni ustanovni skupščini zveze industrijalcev v Sloveniji, ko je izvalal, da bo težka bremena vojne morala odpraviti bridnost našega ljudstva. Zato bomo delavci dobri, četudi je gospod Franchetti na shodu rekel: kar se je prej delalo 10 ur, kie se boče v 8. urah naredilo, posebno ker so pri nas vaieni počasi delati. Vsak delavec torej na shod, v organizacijo takoj!

Svetovni pregled.

Rabeljsko delo stare Avstrije. Neki visoki vojaški funkcionar bivšega vojnega ministrstva je poročevalcu budimpeštanskega lista »Deli Hirlap« povedal, da je tekom vojne bilo usmrčenih 11.400 ljudi. Od teh je bilo 8800 oproščenih potem, ko so bili že obešeni ali ustreljeni. V tej statistiki pa še niso sapopadene ohe osebe, ki se jih je usmrtilo brez sodnih formalnosti. Razen nekaj Rumunov in Italijanov so bili žrtve avstro-militaristične besnosti samo Slovani. Nemškonacionalni politiki in njihovo časopisje, ki so takrat to rabeljsko blaznost zagovarjali, se danes nad srdito brezobzirnostjo Slovanov pritožuje.

Ustanovitev posebne mednarodne socialistične pisarne. Kakor govore v krogih, ki so v stikih z vodstvom bernske konference, se ustanovi posebna stalna pisarna, ki bo posredovala med bernsko in pariško konferenco. V tej pisarni bosta poslovala dva Angleža ter po en Nemeč, Francoz in Avstrijec.

Brezposelnost na Dunaju. Kako strašno se širi brezposelnost na Dunaju, je razvidno iz tega, da je tačas samih pekovskih pomočnikov 1924 brez dela. Glavni vzrok brezposelnosti pekovskih pomočnikov je pomanjkanje moke.

Komunistična agitacija na Ogrskem. Komunistični organizacijski odbor železniških nameščencev v Budimpešti je pričel med delavstvom ogrskih železnic agitacijo, ki je na široki podlagi zasnovana. Razširili so na tisoče letakov, kjer odsvetujejo od boja proti Čehoslovakom, Rumunom, Srbom in proti drugim ententnim državam. Odbor zahteva revolucijo in izčiščenje madžarske socialno demokratične stranke, ki podpira kapitalistično državo. Železniški nameščenci se vabijo k vstopu v komunistično stranko in se pozivajo k revoluciji, ki naj baje vso moč in seveda tudi železnice spravi v roke delavstva.

Dr. David, predsednik nemške narodne skupščine. V seji nemške narodne skupščine so izvolili poslanca dr. Davida (socialnega demokrata) s 374 od 399 oddanih glasov za predsednika narodne skupščine.

Neodvisni socialisti v Nemčiji v opoziciji. Na vprašanje socialno demokratične stranke, ali bi hoteli sodelovati v vladi, so neodvisni socialisti odgovorili, da odklanjajo sotrudništvo.

Stavka rudarjev na Saksonskem Rudarji v saksonskih premogovnikih so zaradi odklonitve enkratne draginske doklade začeli stavkati. V kölnskem okraju

grozi nova stavka železničarjev. Tudi v tvornicah cementa na Porenškem je izbruhnila splošna stavka.

Vrednost krone zopet pada. V Curihu je na borzi padla vrednost krone na 28:85 franka, tako da se sedaj dobi za 100 kron 28:85 frankov. Vzrok močnemu padanju vrednosti krone je neprestano izdajanje novih bankovcev po avstroogrski banki.

Rast socialistične stranke v Italiji. V eni zadnjih številčk prinaša »Avanti« radostno poročilo o mogočnem in ogromnem množenju socialističnega tiska v Italiji. Od vseh strani države poročajo o novih strankinih listih. Enako začenjajo izhajati tudi med vojno ustavljeni listi; ustanavljajo se pa tudi socialistična glasila tam, kjer jih doslej še ni bilo. V enem samem mesecu je začelo izhajati devet novih socialističnih listov, nekateri od njih v krajih, ki so bili socialistični propagandi takorekoč nedostopni. Zanimiv pojav je, da ima organ, ki izhaja v Neapolju, dosejanjem središču kompromisnega socializma, ime »Il Soviet«, in kaže torej direktno na boljševiške tendence. V Catanzaru, na samem koncu Kalabrije, v deželi, socializmu zelo nasprotni, je začelo izhajati glasilo »Calabria Avanti«! Tendence maksimalističnega programa zastopa tudi ljudska revija »Compagni«. — Toda ne širi se le strankino časopisje, ampak tudi organizacije se večajo. Posebno velja to za politične sekcije. »Avanti« končava svoj članek s temi besedami: Socializem ni mrtev, socializem se širi bolj kot kdaj prej! Ta izrek naj bodri slovenskega delavca, ta naj ga vodi v boj, naj mu bo pomočnik pri agitaciji, da dovede proletarske mase do zmage, do njihovega končnega cilja, ki je: blagobit ljudstva.

Sovjetska vlada in ententa. »Izvestija« objavlja praktična vprašanja, ki jih je pogrešati v pariški deklaraciji. Sovjetska vlada je bila ponovno izjavila, da je pripravljena skleniti gospodarske kompromise, da končno reši ruski narod bremenu brezkončne vojne in mu dá priliko za normalni razvoj na podlagi socializma ter da odpravi gospodarski nered. Akoravno je bila te prepozicije izjavila z vso resnobo, ni od antante prejela nobenih protipredlogov in nobenega odgovora na vsa svoja prejšnja sporočila.

Ljenin vabi na konferenco komunistov. »Berliner Tageblatt« javlja iz Stockholma: Po vesteh iz Helsingforsa objavljajo petrograjski časopisi Ljeninovo vabilo na konferenco komunistov, ki bi nadkrijevala mirovni posvet v Parizu kakor tudi socialistično konferenco v Bernu. Vabilo je naslovljeno na vse boljševiške komiteje v Nemčiji, Avstriji in Poljski, v baltiških provincijah in na Kitajskem.

Boljševizem na Angleškem. Dne 23. januarja 1919 se je v Londonu v Memorialhalle vršila skupščina »National Workers Uniona«. Skupščina je bila tajna, niti poročevalci časopisja niso imeli pristopa. Po »Morning Post« se je skupščine udeležilo tri do štiri sto delegatov. H koncu se je skupščina vršila javno. Pred-

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 50. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 40 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 30. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

sedoval je znani revolucionar Mac Mames. Zidovje dvorane so kinčali napisi »Živela boljševiška Rusija« itd. Govorili so razni govorniki, vsi so zahtevali revolucijo, ki naj se izvede v Veliki Britaniji. Ruski virtuoz na gosli Sojeremus je, pozvan, igral »pogrebno koračnico ruske revolucije«. Poleg tega je tudi v strastnih govorih nastopal proti vsaki intervenciji v Rusiji. Izmed domačih revolucionarjev se je posebno gospodična Silvia Pankhust izjavila, da mora Anglija imeti istotako svojo revolucijo, kakor druge zemlje. Obsojala je zvezo narodov kot puho sredstvo za uničevanje svobode. S soglasnim sklepom so se vsi navzoči delegati obvezali, da bodo vsak v svojem področju delali propagando za generalno stavko v slučaju, ako se službeno ne zjamči, da se pod nobenimi pogoji ne bo v Rusiji interveniralo. S stavko se ima tudi pričeti, ako v doglednem času ne prenehajo napadi zaveznikov na delavske in vojaške svete v Nemčiji in ne odpravi blokado, naperjeno proti tej državi. Na skupščini se je tudi govorilo o ubitih voditeljih Spartakovcev Liebknechtu in Rozi Luksemburgovi, ki se ju je slavilo kot mučenike revolucionarne ideje.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Trbovlje. Sodrugi V. K. Naznanilo glede ustanovitve mešanega pevskega zbora »Svobode« smo prejeli prepozno. Piši še kaj.

Varaždin. Sodrugi C. T. Koledar Vam je bil že odposlan.

Trbovlje. Pralnica: Za to številko prepozno; vdrujč.

Kočevje. Prihodnjč. Zdravo!

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Miši, podgane, stenice, ščurki in ves mrčes mora poginiti, ako porablja moja

najbolja, izkušena in povsod hvaljena sredstva. Za podgane, miši in poljske miši K 5; za ščurke K 5; Osobito jaka tinktura za stenice K 5; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesom K 2; in K 4; tinktura proti ušem pri ljudeh K 3; mazilo za uši pri živini K 2; prašek za uši v obleki in perilu K 2; tinktura za bihe pri vseh K 150; prašek proti pernim ušem K 2; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 8.

Pošilja po povzetju

Za od za eksport

H. JÜNKER, Zagreb 6.,
Petrijnska ulica št. 3. III

Proletarci vseh dežel, združite se!

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciščanska ulica št. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa. Ceniki se dobe zastoj in franko.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ord nira.		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Rošenina Peter splošno zdravljenje	1/211 - 1/21		Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210 - 1/211	2-3	Turjaški trg št. 4. Franciščanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1-2		Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1-3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico): brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Čevlji tovarne Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro- / boks- in lak-usnja z usnjatimi podplati se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85— za moške, K 73— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

Družinski list,
»Svoboda« je izšla.

SVOBODA

Izhaja 15. vsakega meseca. Stane letno 12 K,
- polletno 6 K. -

Najljubnejše Vas vabimo na naročbo družinskega lista »Svobode«, ki izhaja 15. vsakega meseca. »Svoboda« prinaša v preprosti, a umetniški obliki povesti, pesmi, članke in lažje znanstvene razprave, posebno o zdravstvu, in na ta način v vsakem oziru zadošča p. trebam družin. Uredništvu se je posrečilo pridobiti dobre in ugledne slovenske pisatelje, pesnike in znanstvenike, obenem pa prinaša tudi manjše, a dovršene prevode iz tujih slovstev: prav posebno bo uredništvo gojilo ono panogo slovstva, ki umetniško ali znanstveno posega v socialna vprašanja in bo list tako povsem odgovarjal duhu časa. — »Svoboda« izhaja za enkrat v skromnejšem obsegu, ki pa se poveča takoj, čim se odzove povoljno število naročnikov. Ko se razmere ublažijo, bomo prinašali v »Svobodi« tudi umetniške priloge, zlasti domačih slikarjev, ki naj se deno v okvir in bodo mesto tujega, dostikrat ničvrednega blaga v umetniški okrasek slehernega preprostega doma.

Starši, naročajte »Svobodo«, čitajte jo, širite med svojimi znanci! Dajte jo v roko zlasti svojim doraščajočim hčeram in sinovom, ki so najbolj željni in potrebni dobrega, lepega in poučnega čtiva!

»Svoboda«, stane celoletno K 12—, polletno K 6—, posamezna številka K 1-20, člani izobr. delav. društva »Svoboda« prejmejo list zastoj. Naročnine je pošiljati na Upravništvo družinskega lista »Svobode«, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. II.

Uredništvo in upravništvo »Svobode«.

Sprejema se tudi in-se-rate. Cenepo dogovoru.

*) Kdor želi pristopiti k delav. izobraz. društvu »Svoboda«, naj se javi tajništvu, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. II. Vstopnina znaša 50 vinarjev, članarina mesečno K 1—.

Naročajte, čitajte, širite naš družinski list »SVOBODA«.